

Tilbakeslag for Island i Haag

Aftenpostens korrespondent FREDRIK BOLIN
Brussel, 2. februar.

Efter at Den internationale domstol fredag fastslo at den har kompetanse til å behandle fiskerigrensestvisten mellom Storbritannia og Vest-Tyskland på den ene side og Island på den annen, ser man både i Haag og i andre europeiske hovedsteder med en viss spenning frem til hva Island nå vil gjøre. Observatører ved Haag-domstolen og i EF-miljøet i Brussel spør seg nå om regjeringen i Reykjavik vil vedstå seg sin folkerettslige fastslåtte forpliktelse til å la domstolen realitetsbehandle tvisten, eller om den vil sette sin anselse i folkerettsamfunnet på spill ved å holde fast på sin ensidige fiskerigrenseutvidelse.

Den meksikanske dommer Luis Padilla Nerio var den eneste av Den internasjonale domstols 15 dommere som kom til det resultat at domstolen ikke har jurisdiksjonsmyndighet i de aktuelle saker. Det var i henholdsvis april og juni ifor å Storbritannia og Forbundsrepublikken Tyskland bragte Islands ensidige beslutning om utvidelse av fiskerigrensen fra 12 til 50 nautiske mil fra 1. september 1972, inn for Haag-domstolen.

I august ble det så av sagt en foreløbig kjennelse som gikk ut på at domstolen bad Island om å vente med å iverksette den besluttede utvidelse pr. 1. september inntil sakens juridiske sider var utredet i Haag. Dette nekter Island å bøyge seg for.

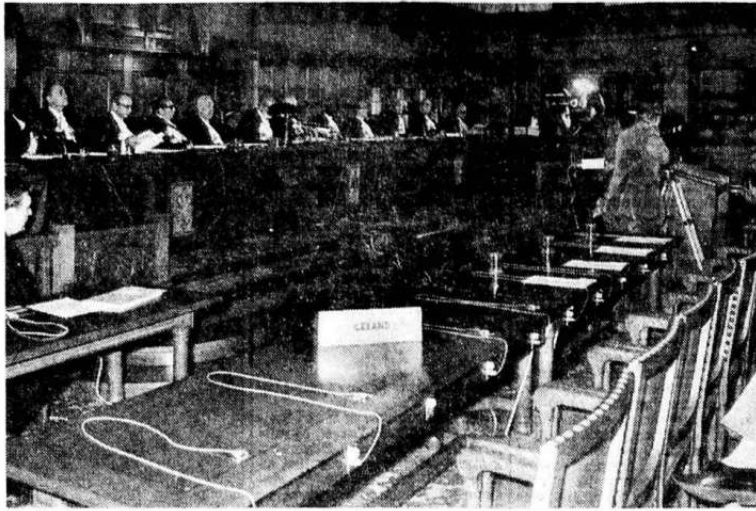
Blank avvisning

Den islandske regjering har nå som den gang blankt avvist Haag-domstolens kompetanse i den aktuelle sak, under henvisning til at både de videnskapelige (fiskeribiologiske) forhold og den økonomiske situasjon for fiskeriet er en helt annen enn den var da den omstridte avtale med Storbritannia og Tyskland ble inngått i 1961.

Islands utenriksminister Einar Arnarson sa fredag at han er overrasket og skuffet over den avgjørelsen domstolen har truffet. Utenriksministeren sa at Island ikke kan overlatte denne saken til utenforstående fordi den gjelder liv og død for hele nasjonen.

Den islandske regjering har foreløbig ikke truffet noe vedtak om hvordan den nå skal gå frem i fiskerigrensesaken, men Arnarson uttalte ikke at den vil komme med nye protester mot Haag-domstolens behandling av saken, melder Reuter.

Haag-kjennelsen fredag synes i overveiende grad å være basert på en vurdering av gyldigheten av de

Islands plasser sto tomme da Den internasjonale domstol i Haag igår avsa kjennelse for at den har kompetanse til å behandle klagesaken fra Storbritannia og Vest-Tyskland mot Islands utvidelse av sin fiskerigrense til 50 nautiske mil. (AP)

Tyske fiskere meget fornøyd

Aftenpostens korrespondent HAVAR SKREDE
Bonn, 2. februar

Haag-domstolens kjennelse om at den anser seg for kompetent til å realitetsbehandle fiskerigrense-tvisten mellom Island og Storbritannia/Vest-Tyskland er blitt hilst med stor tilfredshet i fiskehavnene på den tyske nordkjysten og i Bonn. Ikke minst legger vest-tyskerne meget stor vekt på at domstolen anser den tysk-islandske avtale av 1961 som rettsbindende.

I denne avtale forpliktet Island seg til å gi Forbundsrepublikken minst seks måneders varsel om eventuell utvidelse av fiskerigrensen, og i tilfelle strid, forelegg tvisten for Den internasjonale domstol

i Haag. Et angivelig brudd på denne avtale utgjør en viktig del av Vest-Tysklands klage til domstolen.

I Forbundsrepublikken har man meget liten forståelse for Islands argument om at utvidelsen av fiskerigrensen fra tolv til femti nautiske mil 1. september 1972 var nødvendig for å beskytte islandske nasjonal-økonomiske interesser og hindre rovdrift på fiskebestanden på feltene utenfor Island. Sterke presgrupper i de havnebyer og delstater hvor den havglænde vest-tyske fiskeriflote hører hjemme, er meget aktive overfor forbundsmyndighetene i Bonn i denne saken.

Skisse av de mange innretninger på øst-tysk side av grense n. Alt tar sikte på å hindre flukt over til Vest-Tyskland. (Originaltegning: Time Magazine.)

Bonn forbereder store hjelpetiltak

Aftenpostens korrespondent HAVAR SKREDE
Bonn, 2. januar.

De to tyske stater er nå blitt enige om sammensetningen av den grensekommisjon som skal kontrollere markeringen av grensen mellom Forbundsrepublikken og DDR og utarbeide forslag til løsning av problemer i grenseområdet. Kommisjonen har konstituert seg på et møte i Bonn. Den har fem øst-tyske og seks vest-tyske medlemmer, deriblant representanter for de fire vest-tyske delstater som grenser mot DDR — Schleswig-Holstein, Niedersachsen, Hessen og Bayern.

Den 1346 kilometer lange og omstridte grensen gjennom det splittede Tyskland er et av de aller mest omfattelige temaer i forbindelse med den grunnavtale som DDR og Forbundsrepublikken er blitt enige om.

Opprettelsen av grensekommisjonen er et direkte resultat av grunnavtalen, som ventelig først vil tre i kraft i april mai når overenskomsten er ratifisert. Spørsmål om forandring av grensen ligger ikke innenfor kommisjonens mandatområde. Den skal bare kontrollere om markeringen av grenseforløpet er korrekt. Med små forandring er grensen den samme som etterkrigstidens skillelinje mellom den sovjetiske, den britiske og amerikanske okkupasjonszone.

Spørsmål som grensekommisjonen skal behandle er rengjøring av elveleip, bekkefar og sjøer som ligger i grenseområdet. Samarbeidsprosjekter som utveksling av elektrisk strøm mellom grensekommuner og kontakter mellom kommuner og byer på begge sider av den sterkt befestede grense faller også innenfor kommisjonens mandat.

«Problem-katalog»
De fire vest-tyske delstater langs DDR-grensen har allerede utarbeidet en «problem-katalog» som vil bli forelagt øst-tyskerne. Kommisjonen skal ha sitt første arbeidsmøte i Ost-Berlin 21. februar.

Når grunnavtalen tre i kraft utpå våren, vil flere millioner vest-tyske grenseboere gjennom en sverordning få anledning til å avlegge korte besøk i DDR-kommuner langs grensen. Mange av dem har hittil vært sperret område, selv for borgere fra andre deler av DDR. Grenseovergangar som skal åpnes i forbindelse med den begrensede

Paris-avtalen

Selv om Paris-avtalens bestemmelser ifølge Kissinger er «klare og detaljerte» og ikke kunne gjøres mer bindende enn de, kan De forenede stater ikke stole på at de involverte parter i Vietnam vil sette seg å holde seg til avtalen. De forenede stater har derfor utarbeidet en liste over de tiltak som USA ville treffe i bestemte situasjoner.

Kissinger sammenlignet USA's forbindelser med Nord-Vietnam med forholdet til Folkerepublikken China for Nixons Peking-reise. — Vi må først og fremst få istand en konstruktiv dialog og «et maskineri» som vi kan bruke til å utveksle synspunkter, sa Nixons fremstredende rådgiver. Han opplyste at hans Hanoi-besøk, som finner sted fra 19. til 23. februar, har vært droftet i lang tid. Men det ville selvsagt ha vært galt å gjennomføre besøket i sammenheng med våpenhvileforhandlingene fordi det dreier seg om opprettelse av forbindelser for etterkrigsperioden, uttalte Kissinger.

Parallelt med regjeringens tiltak er Røde Kors og kirkeorganisasjonene i Vest-Tyskland i full gang med å samle inn penger fra befolkningen til storestilte hjelpetiltak. Torsdag forlot et stort transportfly Bonn's lufthavn med kurs for Vietnam. Ombord var to ambulanser, sykeklinnker, fem tonn medisiner, to tonn desinfeksjonsmidler og annet sanitetsutstyr. I de kommende dager (for flere transportmaskiner til Vietnam med lignende last.

Britene går inn for forhandlinger

Aftenpostens korrespondent CARLOS FORSBERG
London, 2. februar

Britene erklærte seg fredag meget fornøyd med Haag-domstolens kjennelse i striden om Islands utvidelse av fiskerigrensen. Særlig gav man på britisk hold uttrykk for at man er fornøyd med at flertallet i domstolen var så stort, og avgjørelsen blir betraktet som en ny juridisk seier over Island.

Selv om selve fiskerigrense-striden nå kommer opp for domstolen, er imidlertid den britiske regjering på det rene med at striden i realiteten bare kan bli løst ved direkte forhandlinger med Island.

Utenriksminister Sir Alec Douglas-Home rettet i forrige uke en imtrengende oppfordring til Island om å vende tilbake til forhandlingsbordet, og både han og andre kommer etter all sannsynlighet til å gjenta denne oppfordringen etter domstolens avgjørelse.

Talsmann for den britiske regjering sier at nye forhandlinger som kan føre til et kompromiss og stans av «torskkrigen», er mer ønskelig enn å vinne juridiske seire over Island ved Den internasjonale domstol.

De peker på at Island to ganger har avslått å delta i domstolsforhandlingene i Haag og har ignorert den midlertidige bestemmelse som domstolen traff i august ifjor. På britiske hold regner man med at Island også vil ignorere en eventuell kjennelse fra Haag-domstolen dersom den kommer frem til at Island har brutt internasjonal lov ved ensidig å utvide sin fiskerigrense fra 12 til 50 mil.

ET NYTT 1900 tonn skip sank fredag og gikk rundt med det samme det var sjosset ved Shin Yamamoto verftet, kunnngjorde talsmannen for det japanske sjørattsdirektoratet fredag. Talsmennene hevdet at skipet begynte å ta inn vann da det var omtrent 50 meter fra beddingen. Årsaken til ulykken blir nå etterforsket. (AP)

Heath-Nixon har drøftet EF-klage

Aftenpostens korrespondent STEIN SÁVIK
Washington, 2. februar.

Fellesmarkeds klager over proteksjonistiske tiltak i USA og amerikanernes bekymring over sitt underskudd i handelsbalansen, var de to spørsmål som spilte en viktig rolle under drøftelsen mellom president Nixon og statsminister Edward Heath på det to dager lang toppmøte i Washington. Fredag kveld trakk de to regjeringssjefer seg tilbake til Nixons residens i Camp David, hvor Henry Kissinger sluttet seg til dem under de fortsatte forhandlinger.

Washington uttalte den britiske statsminister at «man må sørge for at fremskritt på den ene sektor ikke bremsses mens man venter på detaljerte avgjørelser på de andre områder».

Mens Nixon og Heath diskuterte de fremtidige forbindelser mellom USA og det utvidede Fellesmarked, ble Washington nådd av nye meldinger om dollarens svekkede stilling i Europa. Men selv om valutaproblemet var ett av de spørsmål som ble drøftet av Nixon og Heath, avviste informerte observatører alle forrydder som en dramatisk utvikling på dette område i nærmeste fremtid. Særlig ble ryktene om en umiddelbart forestående ny nedskrivning av dollaren betegnet som litt begrundet.

«Oppmuntrende åpning i Wien»

Wien, 2. februar.

(NTB-Reuter) De første kontakter mellom diplomater fra Warszawa-pakt- og NATO-landene om deltagerantallet på konferansen om gjensidige styrkereduksjoner i Mellom-Europa, er ganske oppmuntrende, opplyser vestlige offisielle kilder i Wien. Det blir imidlertid understreket at andre viktige spørsmål fremdeles er ueløst.

Hovedproblemet er om Romania og Bulgaria skal delta på konferansen med fulle rettigheter sammen med syv NATO-land og de fem andre medlemmene av Warszawa-pakten.

NATO holder fortsatt fast ved at bare land som direkte berøres av eventuelle styrkereduksjoner skal delta på konferansen, men er trolig villig til å gi Romania og Bulgaria observatørsstatus på like linje med landene på NAOT's syd- og nord-flanke.

DEN NYE LEDEREN for frigjøringsbevegelsen PAIGC i Guinea-Bissau er Aristide Pereira, ble det opplyst i Conakry fredag. PAIGC's tidligere leder, Amilcar Cabral, som ble myrdet i forrige måned, ble begravet torsdag i Camayenne Mausoleet i Guineas hovedstad Conakry. Pereira skal lede PAIGC til øverste råde bli sammenlagt, er det opplyst. (NTB-Reuter).

Marlon Brando frikjent

Den amerikanske skuespiller Marlon Brando og fire andre personer som var satt under tiltale for å ha forbrutt seg mot italiensk lov om sømmelig oppførsel i forbindelse med filmen «Siste dans» i Paris, ble frikjent av byretten i Bologna fredag kveld. Retten avsa også kjennelse for at filmen kan bli vist på italienske kinoer. Aktør hadde lagt ned påstand om åtte måneders fengsel og en bot på 200 000 lire (2200 kroner) for Brando, hans franske motspiller i filmen, Maria Schneider, den italienske regissør Bernardo Bertolucci, produsenten Alberto Grimaldi og den ansvarlige for distribusjonen, Ubaldo Matteucci. (NTB-Reuter).

Heath roser Nixon

Ved siden av de økonomiske problemer omfattet sakslisten for «toppmøtet» Vietnam-situasjonen, den europeiske sikkerhetskonferanse og forhandlingene med Warszawa-pakten om gjensidige og balanserte styrkereduksjoner. I Washington ble det med oppmerksomhet notert at Heath uten forbehold roste Nixons holdning under Vietnam-forhandlingene. — I Storbritannia har vi beundret den fasthet som De viste når det gjaldt å sikre freden og del mot som De la før dagen i de mange vanskelige avgjørelser de siste år, fremholdt den britiske statsminister i en tale for sin amerikanske vert.

Det fremgår av de offisielle uttalelser at Heath har tatt forbehold overfor det amerikanske opplegg for løsningen av de økonomiske problemer som går ut på at handelspolitiske og fordelingen av de militære utgifter skal behandles under ett. Overfor korrespondenter i

Nixons første mål dialog

Diplomatisk forbindelse USA—Nord-Vietnam først senere

Aftenpostens korrespondent STEIN SÁVIK

Henry Kissinger erklærte fredag at USA's bidrag til gjenreisningen av Nord-Vietnam ikke vil bli det viktigste spørsmål under hans forestående forhandlinger i Hanoi, men at han i første rekke tar sikte på å sette igang «en konstruktiv dialog» med den nord-vietnamesiske regjering. I et TV-intervju, som er det

første han har gitt etter undertegnelsen av Paris-avtalen, fremholdt Kissinger at De forenede stater i prinsippet ønsker diplomatiske forbindelser med Hanoi. «Det er imidlertid et spørsmål som ligger langt foran oss», tilføyet han.

Grensen mellom Zambia-Rhodesia nu helt avstengt

Lusaka, 2. februar.

(NTB-Reuter) Zambia stengte fredag grensen mot Rhodesia for absolutt all trafikk. Ikke engang europeere, som tidligere har fått lov å krysse grensen erteder den stengt for vanlig ferdsel den 9. januar, får nå reis inn i Rhodesia, heter det i meldinger fra Zambias hovedstad Lusaka.

Folk som fredag vendte tilbake fra grensepostene, fortalte at de ble stoppet av zambiske soldater som opplyste at grensen er helt stengt.

Fransk venstrefløy øker

Alliansen på venstrefløyen i fransk politikk øket med fire prosent og står nå på 47 prosent, mens Gaullistmajoriteten gikk tilbake seks prosent til 37 prosent, ifølge en meningsmåling som er offentliggjort i Paris-avisen L'Aurore. Undersøkelsen er et ledd i å kartlegge stemningen i velgermassen foran de franske valgene 4. og 11. mars. (AP)

Overveldende svensk ja

Tilsammen 2 688 302 svenske borgere har skrevet under oppropet om fred i Vietnam, viser sluttrapporten som Riksdagens kontor offentliggjorde fredag. Resultatet er enestående og overgår alle forventninger. Det viser en veldig oppløsning fra det svenske folk bak kravet om fred i Vietnam, sier statsminister Olof Palme i en kommentar. — Underskriftkampanjen har vært meningsfylt og verdifull, fordi den har vært med på å bygge opp en internasjonal opinion. (NTG-TT)

Vellykket sulstreik

Den franske filmregissøren René Vautier, innstilte onsdag en 31 dager lang sulstreik efter å ha fått beskjed om at regjeringen censurert utvalgte filmer og filmprosjekter på politisk grunnlag. Vautier, som ble så medtatt under sulstreiken at han måtte innlegges på sykehus i byen Quimper i Bretagne, sa onsdag at han fant det dypt beklagelig at det i et land som Frankrike skulle være nødvendig å bruke midler som sulstreik for å oppnå et tilsagn fra censurrådet som forløst de politiske hensyn ikke skal telle ved vurderinger i utvalget. Vautier tilføyde at sulstreikere hadde gjort tusener av kinogjengere oppmerksomme på de problemer de filmfolk står overfor som forsøker å vise virkeligheten i dagens Frankrike. (AP)

Fransk ratifikasjon

Frankrike har besluttet å ratifisere Den europeiske menneskerettighetskonvensjon. Dermed blir Sveits det eneste av Europarådets 17 medlemsland som ikke vil være juridisk forpliktet av denne konvensjon. En lang rekke fremtredende franske jurister sendte nylig en anmodning til landets regjering om å ratifisere «Konvensjonen om beskyttelse av menneskelige rettigheter» og grunnleggende friheter, som den egentlig heter. Denn konvensjon ble utferdiget i 1952 på Europarådet's initiativ. Hellas var tidligere også tilsatt konvensjonen, men oppsa den samtidig med at landet trakk seg ut av Europarådet. (Aftenpostens Brussel-korr.)

Marlon Brando frikjent

Den amerikanske skuespiller Marlon Brando og fire andre personer som var satt under tiltale for å ha forbrutt seg mot italiensk lov om sømmelig oppførsel i forbindelse med filmen «Siste dans» i Paris, ble frikjent av byretten i Bologna fredag kveld. Retten avsa også kjennelse for at filmen kan bli vist på italienske kinoer. Aktør hadde lagt ned påstand om åtte måneders fengsel og en bot på 200 000 lire (2200 kroner) for Brando, hans franske motspiller i filmen, Maria Schneider, den italienske regissør Bernardo Bertolucci, produsenten Alberto Grimaldi og den ansvarlige for distribusjonen, Ubaldo Matteucci. (NTB-Reuter).

Sovjet-fly til USA?

Flere amerikanske flyselskaper overveier kjøp av et sovjetisk produsert overflydøselig Tupolev-144, opplyste viseminister for sivil luftfart, Nikolai Bykov, på en pressekonferanse i Moskva fredag. Han sa ikke hvilke selskaper det dreier seg om. Han fortalte at TU-144 vil bli satt i trafikk på det statlige selskapet Aeroflot innenlandsruter neste år, og at det skal tas i bruk på internasjonale ruter så snart manskapene har fått den nødvendige trening. (NTB's korrespondent).

Desertør vil hjem

En 20 år gammel britisk marinesoldat som i slutten av januar deserterte fra sin avdeling under en NATO-øvelse ved Trondheim og tok seg over fjellet til Sverige, bestemte seg fredag til frivillig å vende tilbake til Storbritannia. Marinesoldatens far og etpar britiske reportere kom torsdag kveld til Gävle for å overtale ham til å vende tilbake, og fredag morgen undertegnet han en erklæring om at han ville vende tilbake frivillig. Årsaken til at marinesoldaten deserterte, var meldingen om at han på ny ville bli sendt til Nord-Irland og ikke igjen ønsket å oppleve denne påkjenningen. (Aftenpostens Stockholm-korr.)